

najnujnejše, neobhodno potrebne reči ni denarja. Zima pa se nam naglo bliža . . .

Sv. Frančišek v Savinjski dolini. Dne 12. septembra je umrl Franc Fludernik, po domače Gros, star 79 let. Ni mu bilo dano dočakati prihodnjega leta, ko bi s svojo ženo obhajala zlato poroko. Rajni je bil globokoveren mož, ki se je rad zanimal tudi za javno življenje. V času med vojno je bil predsednik našega izobraževalnega društva. Naj mu sveti večna luč! — V nedeljo dne 25. m. m. pa so zapeli naši zvonovi smrtno pesem Maksu Detmarju, po domače Bezočniku, ki je po daljšem bolehanju umrl v najlepši moški dobi, star 46 let. Kdo ga ni poznal tega, lahko rečemo moža molitve ter neustrašena katoličana, ki se svojega verskega prepričanja nikdar in nikjer ni sramoval? Pač krasen zgled našim fantom in možem, ki so le prevečkrat v tem oziru bojazljivci! S kakšnim veseljem je v cerkvi ali pri procesijah molil naprej sv. rožni venec. Bil je tudi vnet tretjerednik, ki je skoraj vsako nedeljo pristopil k mizi Gospodovi. Upamo, da je za svoje bogoljubno življenje prejel bogato plačilo onkraj groba.

Smarje pri Jelšah. Zdaj pa ne zdihujemo več po dežju. Saj nam je zadnji teden štiri dni prav izdatno in še preveč namakal, napolnil jame in cisterne in dobro založil tudi izvirke. Ker pa vsled tega v vinograde precej silni gniloba, so takoj po dežju oživele naše gorce in so eni spodbirali, drugi pa tudi že braši, in le malo jih bo čakalo na sv. Terezijo. Če bo topleje postalo in se nam bo zopet ljubo solnce prijazno smejalo, bodo imeli ti slednji kapljico, kakor je mlajši rod menda ne pomni. Pravijo, da je bilo leta 1834 tako in nato se je še do nedavnega časa marsikateri, ki se ga je preveč nalezal, opravičeval s pesmijo: »Oj tega je firundratsigar kriv, da sem se ga preveč napil!«

Cerovec pri Rogški Slatini. V ponedeljek dne 3. vinotoka je umrla v celjski bolnici Ana Krumpak, žena viničarja pri g. Žumru iz Celja. Imela je dolgotrajno bolezen (vodniko) ter si iskala na mnogih krajih zdravja, sedaj že drugič v celjski bolnici, a bilo je vse prepozno. Svojo mučno bolezen je prenašala s potrpežljivo vdanostjo v božjo voljo. Bila je tudi vzor krščanske matere, ki se ni sramovala molitve ter je tudi bila zelo darežljiva. Zapušča šest nepreskrbljenih otrok, eden pa je samo en dan prej kakor ona odšel med nebeške krilatce in ji drugi dan prišel v nebesih nasproti. Zalujočemu možu in otrokom naše iskreno sožalje! Ti pa, predraga Anka, nikoli od sovaščanov pozabljena, uživaj večno veselje tam, kjer ni trpljenja, ne skrbi. Na svidenje nad zvezdami!

Irje pri Rogški Slatini. Iz naše vasi se pa res kaj poredko oglasimo v »Slovenskem Gospodarju«. Vendar pa se nam je sedaj taka povica zgodila, da jo moramo sporočiti cenj. štatelem »Slovenskega Gospodarja«. Zgubili smo iz naše vasi dobrega soseda starega Blažeka. Pred kratkim nas je za vedno zapustil Blaž Plevčak, posestnik iz naše vasi. Star je že bil 75 let. Kljub starosti pa je prebivala v njegovem telesu vedno vesela mlada duša. Svojo dušo si je pomladil z nebeškim kruhom vsak prvi petek in prvo nedeljo v vsakem mesecu. Če mu je pa bilo kolikčaj mogoče, je to ponavljal še pogosteje. K sv. maši je kaj rad hodil ne samo ob nedeljah in praznikih, marveč tudi ob delavnikih. Bil je vzgleden član Apostolstva mož in tretjega reda ter naročnik »Slovenskega Gospodarja«. Kljub svoji starosti je bil še vedno vesel in čil ter opravljal vsa težka kmečka dela. Teden pred smrtjo

pa ga je napadla huda črevesna bolezen, ki mu je pretrgala nit življenja. Dragi Blažek, kako nam je dolg čas po tebi! Tolažimo se s tem, ker vemo, da ti je tukaj med vsakim delom bila molitev na jeziku. Zato vemo, da boš tudi v nebesih za nas prosil pri Jezusu in Mariji, katera si tako pristrčno ljubil in pri katerih že tvoja duša uživa zaslužen nebeško plačilo. Posnemajmo njegove vzglede, zlasti njegovi sinovi, ne bo vam nikdar žal. Potolaži se neizmerno zalujoča njegova hčerka, saj vemo, da tvoj atek in naš dobri sosod sniva sladki nebeški sanj nad zvezdami in ko bomo tudi mi poklicani, nam bo vesel prihital naproti s svojimi ljubljenci.

Gerečja vas. Dne 2. oktobra nam je tukajšnje prostovoljno gasilno društvo priredilo veliki praznik. Imeli smo blagoslovitev novega Gasilnega doma, ki je zelo krasno urejen. Blagoslovil nam ga je domači vlč. g. župnik V. Skuhala, ki nam je z njegovim v srce segajočim govorom orisal namen in potrebo gasilnega društva. Za njim je sledil govor šolskega upravitelja in načelnika hajdinskega gasilnega društva g. Ignacija Betja. Za tem nam je zapel moški zbor domačih fantov dve prav lepe pesmi. Le tako naprej, kličemu našemu mlademu gasilnemu društvu!

Pišec. Zopet nekaj posebnega. Ko se je neka družba vračala iz Globokega v Pišec preteklo nedeljo zvečer, so jo napadli neki nepridipravi. Vnel se je boj, ne boj — mesarsko klanje, a brez krvi. Streljalo se je namreč na obeh straneh, a nikjer ni bil nikdo ranjen. Pač sreča v nesreči. Baje so hoteli nepridipravi poravnati stare račune z nekom, ki se je nahajal v družbi. Upamo pa, da jim bo oblast izbila iz glave veselje, napatati mirne ljudi, čeprav zvečer. — Toča. Dosedaj nam je nebo prizanašalo z njo, a te dni nam je je nekaj nasulo. Pretekli teden v torek so se naenkrat zbrali temni oblaki nad Pišecami, ki smo jih vsi s strahom opazovali. Pa smo se pomirili, ko se je iz njih ulil le pohleven dež. Toda ni pretekla ena ura, že so se zbrali drugi, še hujski oblaki nad nami. In sedaj je udarilo. Sedaj, ko so grozdne jagode že zrele, nas je nebo obiskalo s točo. Smo že zaslužili! Vendar prehude škode nam toča ni prizadajala. Najbolj se njeno delo pač pozna na Veselem in Malem vrhu naše župnije. Ljudje pa hitijo sedaj z vso naglico trgati, da vsaj to, kar je ostalo, pravočasno pripravijo na varno. Sicer pa je toča bolj gospodarila, kakor slišimo, v Dobovi, Zdolah itd. Toda naša kapljica bo letos izborna. Saj že skoraj ni najti mošta, ki bi imel pod 20° sladkorja. Le kupcev bo treba!

Medija-Izlako. Gospodarska »griža« karnoče ponehati. Zlasti jo občutijo naši rudarji, ki morajo oskrbeti ob zelo pičlem zaslužku svoji družini obleko in obutev, ker je predurmi zima. — Tudi našo vas je obiskal »Slovenčev« aeroplan, ljudje so ga z velikim zanimanjem spremljali. — V ponedeljek dne 3. oktobra smo spremili na zadnji poti bivšega trgovca g. Lampreta Malja. Bodi mu zemljica lahka, preostalom pa naše pristrčno sožalje!

Pri slabosti je naravna »Franz Josefova« grenčica prijetno učinkujoče domače zdravilo, ki znatno zmanjšuje telesne nadloge, ker se izkaže že v malih količinah koristno. V dopisih hvalijo zdravniki za ženske soglasno prav milo učinkujoč način »Franz Josefova« vode, ki je zlasti prikladen za nežno rast ženskega telesa. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah. 15

Čudovite najdbe na Kitajskem.

Na čudovite najdbe je naletela ekspedicija znanega raziskovalca Sven Hedina na Kitajskem. Našel je znamenite izkopine iz dobe znamenite kitajske vladavine Han, ki je v času kakih 200 let pred Kristusom usodno krmarila kitajsko cesarstvo. Tedaj se je ta ogromna država nahajala v boju za svoj obstanek. Tri leta so se Kitajci borili z napadajočimi sovražniki ter branili severozahodna vrata v svoje veliko cesarstvo.

Tam je sedaj Sven Hedin s svojo ekspedicijo izkopal znamenite ostanke iz tiste junaške kitajske dobe. Mladi starinoslovec Folke Bergman, ki se nahaja v ekspediciji, je že leta 1930 in l. 1931 začel kopati v tistih krajih. Izkopal je doslej iz trdnjavskih ruševin silno mnogo spomenikov, ki so stari kakih 2000 let. Našel je med drugimi na tisoče ozkih lesenih palčic, na katerih so bili krajši ali daljši napisi. Ti napisi še niso razvozlani, vendar lahko rečemo, da so med najstarejšimi, doslej znanimi pismenimi kitajskimi spomeniki. Prvi so iz dobe prvega stoletja pred Kristusom. Večina jih ne obsega menda drugega, kakor osebne podatke o vojaki, ki so bili tam za posadko. Drugi pa bodo najbrže dali podučne podatke o delovanju in nahanju Kitajcev, posebno pa kitajskih vojakov v tistih časih.

Bergman je izkopal dalje tudi mnogo lesenih posod, lončevine, dobro ohranjene puščice z bronastimi ostmi, železne sekire, železne nože in tudi zelo lep nož v usnjati nožnici. Kitajski krojač, ki je živel tam pred 2000 leti, je med drugimi stvarmi izgubil ali pustil nekje iz suknja narejen pisemski ovitek, v katerem je imel spravljene tudi šivanke. Sedaj po 2000 letih je to našel Bergman. Ker tedaj pisemskih ovitkov še niso lepili z gumijem, kakor to delamo dandanašnji, so pisma pečatili z nekako tvarino, narejeno iz mešanice bron, roževine in lesa. Iz teh pečatov bo mogoče razvideti tudi razvoj visoko stoječe kitajske umetnosti v izdelovanju pečatnikov, ki je bila brez dvoma predhodnica našega današnjega tiskarstva. Eden od najdenih pečatov (v premeru en in pol do 2 cm) nam kaže obliko male pisalne mize. V izkopanih papirnatih ovitkih so našli vdolbine, v katere naj bi prišel pečat. Velike vrednosti je najden pisalni čopič, ki so ga našli popolnoma dobro ohranjenega še z vsemi dlakami. To je doslej najstarejši znani pisalni čopič, ki je morda le poldrugo stoletje mlajši kakor pa čas, ko je živel kitajski general Meng-Tien, ki je zgradil znani kitajski veliki zid in poleg tega proti koncu 3. stoletja iznašel tudi pisalni čopič, najčudovitejše pisalno sredstvo vseh dob.

Iz Bergmanovih najdb je tudi razvidno, kakšne so bile kitajske knjige v času dinastije Han, ko Kitajci še niso poznali papirja. Dobro ohranjena knjiga, ki so jo našli iz tistih časov, nam to nazorno pojasnjuje. Že znane vrste

denarja, ostanki rumene, rudeče, modre in zelene svile, koš svilenih veznin, to vse so med ogromno množino že ugotovili. Izkopavanje se je vršilo na obširnem ozemlju starih utrd ter stražnih stolpov. Prekopal je Bergman nekaj sto razvalin iz dobe vladavine Han.

Mlajše kakor čas vladavine Han je takozvano mrtvo mesto Kara-Koto, katero je v severni in v severovzhodni smeri prekopal že neki ruski raziskovalec. Bergman je v tem mestu našel 150 razvalin hiš in svetišč. Vse pa je slabo ohranjeno. Tu je odkril rokopise v zagonetni pisavi in jeziku naroda Sihija, pa tudi kitajske, ujgurske, mongolske, tibetanske in morda tudi perzijske rokopise. Med drugimi najdbami je morda najvažnejša ta, da je našel najstarejši doslej znani papirnati denar, o katerem pa ni znano, ali je ta denar iz dobe znanega Džingis-kana (13. stoletje) ali pa je poznejšega 14. stoletja. Druge najdene stvari iz tega mesta pa so bron, zaponke in lepotiche. Zelo mnogo je našel kosti od puščic in porcelana. Odkril je popolnoma ohranjene pladnje na visokih podstavkih iz dobe Sungov. Tudi ploščene lončevine ne manjka, kakor tudi ne vreten za prejo, bronastih pečatov in ključavnic. Z mnogih najdenin je že prej veter odnesel pesek in jih na ta način odkril, med tem ko so hišne razvaline bile globoko zasute v pesku. Včasih je Bergman samo iz slamnatih ostankov sklepal, kje je stala nekdanja hiša. Prav tako je ugotovil, kje je včasih bilo obdelano polje, kje namakalni jarki, kateri so dobivali svojo vodo iz reke, katera pa je danes posušena.

Ta reka je tekla proti severovzhodu, kjer Bergman misli, da je stalo nekoč mesto Ši-Hen-Haj, katero je v zgodovini znano, pa ne vedo več, kje je stalo. To mesto je ležalo najbrže ob sedaj izsušeni rečni strugi. Tu je našel Bergman obširno poslopje, ki je bilo zelo dobro ohranjeno. Poleg tega poslopja je našel cel kup odpadkov. Ta kup je bil narejen iz samih rokopisov, iz česar Bergman sklepa, da je obširno poslopje bila kaka vladna palača in da so birokratje pred 2000 leti svoje ogromne pisane proizvode, ki so postali brez pomena, metali za hišo na kup.

Vprašanja in odgovori.

J. B. v O. Ali zakon predpisuje gostilničarskim vajencem štiriletno učno dobo? — Ne, ampak najmanj dveletno, potem pa tudi najmanj dveletno pomočniško dobo.

J. G. v K. Pod kakimi pogoji se pri neki družgi v Ljubljani dobi brezobrestno posojilo? — Vprašajte tam, pa dobro prečitajte poslano tiskovino.

L. S. v P. Moj upnik se je vknjižil za dolg in ne sprejme hranilne knjižice, ali ga lahko prisilim? — Ne. On ima pravico, terjati dolg v gotovini. Ako pa je dober, vas ne bo uničeval, pač pa sprejel knjižico kot kritje in ko bo Narodna banka dala denarnim zavodom več gotovine na razpolago, bo tudi on prejel.

J. M. v N. Ali si lahko kupim leta, da bom polnoleten? — Lahko, toda sodnija bo na to pristala, če oče dovoli in le v izrednem slučaju, ako ni oče zmožen odgovornosti, bo to

sama naredila. Domovnico in krstni list že dobite tudi sicer, toda pšelske knjižice ne.

H. Š. v M. Ali sem dolžen plačati na kolesu, ki sem si ga za eno vožnjo izposodil, le to, kar sem na tej vožnji pokvaril, ali celotno popravilo kolesa? — Na vsak način samo to, kar ste pokvarili in ste po izjavi ključavničarja izračunali ter nakazali. Ako on toži, bo pač ključavničar nastopil kot priča.

H. G. v R. Z učiteljico imam prepir zaradi kokeši. Rekel sem ji, naj pazi na nje, ker mi delajo škodo pri pšenici. Občinske komisije, ki je škodo cenila, ni priznala. Nekega dne je ena kokeš izginila. Sedaj toži mene, da sem jo ukradel. Kako se naj branim, eno tožbo sem že izgubil? — Slabo je živeti v prepiru za tako malenkost in dajati denar advokatom. Ona mora dokazati, da ste kokeš vi ukradli. Sedaj gre tudi brez prič, ker novi zakon priznava večjo verodostojnost, komur pač sodnik hoče, ker ona trdi, da ste tatvino priznali v pričo nje. Dokažite, da ste bili tisti dan z doma in da so sosedi res videli sledove lisice. Pričakovati pa je tudi od vzgojiteljice, učiteljice, da za tako malenkost ne žene kmeta v veliko škodo, zato se boste lahko doma pobotali.

N. P. v S. Ali si moram jaz s tožbo zasigurati pravico prevoza po cesti, kjer že nad 40 let vozimo? — Ne. On, ki vam prepoveduje, mora dokazati, da niste upravičeni, vi se do konca razprave lahko poslužujete vožnje. Ker pa ste upravičeni, ker je cestna uporaba priposestovana, bo sosed opustil tožbo.

R. L. v T. Ali sme dobavitelj električnega toka zaračunati trošarino nam? — Pogodbe nimate, da ne sme povišati cene, tudi je trošarina upeljana tako, da se ne boste mogli pritožiti.

J. M. v P. Imam njivo 30 let v najemu. Ali tudi v tem slučaju zastara pravica in je lastnik ne sme drugemu dati v najem ali jo prodati? — V tem slučaju pa ne, ker imate pogodbo in ste plačevali najemnino. Lastnik lahko da drugemu njivo v najem in jo tudi lahko proda. Držati se mora le odpovednega roka, kakor je v pogodbi.

Kako je z denarjem?

V tej zadevi je prejelo naše uredništvo več vprašanj, pa na vse splošno odgovarjamo. V zadevi denarja je dandanes tako zbežanje med ljudmi, da bi morali oni, ki so vzeli nase odgovornost vodstva državne oblasti, dati ljudem točna pojasnila in storiti vse, da se ljudje pomirijo.

Kako stoji naš dinar?

Naš dinar ima zlato podlago, 36% je kritja, bodisi v zlatu samem ali v zlati valutni, to je v devizah, v tujem denarju. Prav nobenega vzroka ni, zakaj bi zaradi tega moral dinar padati. Če ostane zlata podlaga, in vlada pravi, da ostane, ter ostane zaupanje zunanjega sveta v redno državno gospodarstvo, bo dinar trdno stal.

Zakaj primanjkuje denarja?

Vlagatelji so dandanes najbolj nevoljni. Upravičeno. Zbirali se prihranke, danes pa še tega ne dobijo, kar nujno potrebujejo. Seveda vlagatelji krivijo predvsem denarne zavode. Denarni zavod, kateremu so dali svoj denar, je istega posodil dalje, toda zaradi splošnega kroženja denarja je denarni zavod

kljub temu imel dovolj gotovine, da je vlagatelje vsakokrat zadovoljil. Lani septembra meseca pa se je lotil ljudi neki nepotreben strah, pa niso več vlagali. Zaloge denarja, ki so jih denarni zavodi imeli, so kmalu skopnele, zato so se začele omejitve v izplačevanju. Denarni zavodi so začeli posojila izterjavati, toda dolžniki jih niso mogli vračati. Ljudje so postajali nezaupni, kakor da je zaradi tega denarni zavod slab, ako ne more takoj vse vloge izplačati. Dinar zaradi tega nič ne trpi, trpi le trgovina, ljudje zaradi pomanjkanja gotovine ne morejo tako svobodno trgovati, pa vse zastaja.

Kako odpomoči pomanjkanju denarja?

Svoječasno smo že rekli, da so v prvi vrsti krivi sedajne denarne mizerije tisti, ki doma denar skrivajo. Trdili smo tudi, da ga s tem ne bodo rešili. In res so se te dni pojavile govorice, da namestila vlada ves denar izmenjati ter onim, ki imajo denar, odtegniti 20%, kakor se je to pred 10 leti zgodilo. Pa ni le ta nevarnost, je še druga. Brez denarja pri nas ne znamo trgovati. Če ga oni, ki ga skrivajo, ali ki so ga preko meje iztihotapili, ne dajo zopet v reden promet, bo treba nove bankovce tiskati, s tem bo pa dinar izgubil na svoji vrednosti. Drugega sredstva pa ni: ali mora dosedanji denar zopet hitro v promet, ali pa mora država novega denarja natiskati. Do denarja pa je treba priti, sicer se mora zrušiti dosedanje denarno poslovanje.

Ali bodo vlagatelji zgubili vloge?

Razni osnutki, kako pomagati prezdolženemu kmetu, so povzročili govorice, da bodo vlagatelji del svojih vlog izgubili. Toda to je povsem neresnično. Vlagatelji so samo tedaj v nevarnosti, da izgubijo del svojih vlog, ako dotični zavod propade. Spominjamo vas na znano Slavensko banko, kjer so samo Slovenci izgubili okrog 80 milijnov dinarjev. Naši ljudje imajo denar naložen v hranilnicah, ki jamčijo neomejeno, to se pravi, vsak član jamči z vsem svojim premoženjem za vloge. Tu so vloge povsem varne! Drugače je pri onih zavodih, ki imajo samo omejeno jamstvo. Tam jamčijo člani z enkratnim ali večkratnim deležem, več pa ne. Naše domače hranilnice so skoro vse z neomejeno zavezo ali jamstvom. Od te strani za vloge ni nevarnosti. Da bi se jih pa državna oblast lotila ter bi oškodovala vlagatelje na korist onih, ki so dolžni, je pa povsem izključeno. Tako brez glave ni delala dosedaj nobena država, pa če je prišla še v take težkoče.

Kako pa se naj prezdolženemu kmetu pomaga?

Pomoči je potreben, ker je postal prezdolžen zaradi previsokih davkov in trošarin, zaradi prenizkih cen temu, kar proda, zaradi carinske politike, ki podpira industrijo, kmetu pa podražuje potrebščine, tu in tam tudi zaradi visokih obresti. Treba je samo odstraniti te vzroke prezadolženosti, treba je kmeta rešiti pretežkih davkov. Treba je dvigniti ceno kmetijskim pridelkom, napraviti take trgovinske pogodbe z drugimi državami, da bo možen izvoz.